

як про використання специфічних механізмів штучного заниження обсягів прибутків, так і про ознаки неоптимальної структури власності національних корпорацій.

Отже, для підвищення ефективності фінансової діяльності вітчизняних підприємств за рахунок оптимізації їх структури власності пропонується запровадити у практику державного регулювання процесів концентрації власності підприємств податок на акціонерний капітал за прогресивною шкалою від 0% до 1,5% номінальної вартості акціонерного капіталу підприємства, зосередженого у окремої фізичної або юридичної особи. Враховуючи міжнародний досвід щодо впровадження податку на капітал та результати емпіричних досліджень, пропонуємо наступну градацію шкали ставки податку на акціонерний капітал:

- частка в акціонерному капіталі від 0 до 25% – 0%;
- частка в акціонерному капіталі від 26 до 50% – 0,01%;
- частка в акціонерному капіталі від 51 до 60% – 1%;
- частка в акціонерному капіталі від 61 до 75% – 1,25%;
- частка в акціонерному капіталі 76% та більше – 1,5%.

Джерелом сплати податку на капітал мають бути сукупні доходи як фізичних, так і юридичних осіб. Податок повинен нараховуватися після закінчення звітного періоду (1 рік) та сплачуватися чотирма рівними частками наприкінці кожного кварталу протягом наступного періоду. Однак зауважимо, що з огляду на різний рівень рентабельності капіталу в різних галузях та секторах економіки запропоновані ставки податку можуть бути диференційовані залежно від галузі, в яку інвестовано капітал суб'єкта оподаткування, що може слугувати додатковим важелем державного регулювання галузевої структури економіки. Також слід передбачити окремі пільги для підприємств, що впроваджують інноваційні та ресурсозберігаючі технології, чи власники яких є резидентами України та опрацювати окремі питання, пов'язані з оподаткування капіталу державних корпорацій.

Особливо слід зазначити, що важливим аргументом на користь розробки та впровадження податку на акціонерний капітал є той факт, що найбільш концентрованими корпораціями є суб'єкти гірничо-металургійного та паливно-енергетичного комплексів, де джерелами створення доданої вартості виступають корисні копалини та здобутки науково-технічного прогресу. За умови запровадження податку на акціонерний капітал власники капіталів зобов'язані будуть сплачувати суспільству за можливість отримувати додаткові доходи від використання загальнолюдських надбань у вигляді природних ресурсів та накопичених знань і досвіду.

Таким чином, застосування податкових важелів оптимізації структури власності вітчизняних підприємств сприятиме підвищенню ефективності їх фінансової діяльності та добробуту держави в цілому, і, водночас, вимагає деталізації елементів даного податку та механізму його стягнення і адміністрування як з боку науковців, так і практиків.

Література

1. *Фінансова архітектура національних корпорацій та її вплив на ефективність фінансової діяльності: монографія / В.М. Мельник, Н.В. Бичкова. - Тернопіль: Астон, 2012. - 244 с.*

Оксана МИСКІНА

Національний університет Державної податкової служби України, м. Ірпінь

ПРИНЦИПИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПОДАТКОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ РЕАЛЬНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

До основних принципів удосконалення податкового регулювання інвестиційної діяльності підприємств реального сектору економіки України відносяться: гармонійне узгодження інтересів усіх учасників податкових відносин, цілеспрямований характер податкового впливу, привалювання регулюючої функції оподаткування над фіскальною та поєднання податкового стимулювання інвестицій із загальною стратегією державного регулювання.

Принцип «гармонійне узгодження інтересів усіх учасників податкових відносин» базується на тому, що основними учасниками податкових відносин є держава, суспільство та бізнес. При цьому кожен з них відстоює власні інтереси, які у значній мірі між собою є конфліктними. Виходячи з цього загалом можливі дві моделі узгодження їх інтересів. Перша – «конфлікт інтересів», друга – «баланс інтересів». Нині, коли питання надмірного оподаткування стали другорядними, формування моделі «баланс інтересів» трансформується у сферу податкового адміністрування та формування податкового клімату. Однією з моделей реалізації принципу «узгодження інтересів усіх учасників податкових відносин» є податкове стимулювання інвестицій, коли в обмін на надані бізнесу податкові пільги на інвестиційну діяльність держава отримує до бюджету додаткові податкові надходження, а суспільство – соціальний ефект, який проявляється у створенні додаткових робочих місць, підвищенні якості умов праці тощо.

Принцип «цілеспрямований характер податкового впливу» передбачає вибіркоче стимулювання суб'єктів господарювання. Основними передумовами для виділення такого принципу є дефіцит державних ресурсів та розуміння сутності та відмінності у діяльності різних суб'єктів господарювання.

Надмірне привалювання фіскальної функції податків є не виправданим в умовах ринкових відносин, а відтак не може бути основою оподаткування. В сучасних умовах господарювання у переважній більшості країн фіскальна функція податків є другорядною, поступаючись домінуючою позицією регулюючій. Реалізація регуляторного потенціалу оподаткування повинна відбуватися за рахунок ефективного використання механізму податкових преференцій, до основного інструментарію якого відносяться зниження ставок податків, податкові пільги, амортизаційна політика.

Регулююча функція податків ефективно реалізується на практиці якщо ефективність пільгового оподаткування оцінюється не лише за рахунок майбутніх податкових надходжень, а і контролю цільового використання недоотриманих сум податків внаслідок надання платникам податків податкових преференцій. І якщо ресурси суб'єктів господарювання, акумульовані за рахунок пільгового оподаткування, використовуються не за призначенням, держава має право вимагати від такого платника податків сплати в повному обсязі таких сум до бюджету. Це потребує по-перше, законодавчого закріплення цільового використання коштів, отриманих за рахунок застосування податкових пільг, по-друге, налагодження системи періодичної звітності, на основі якої можна оцінити напрями використання акумульованих за рахунок пільгового оподаткування ресурсів платників податків.

У країнах з розвинутою ринковою економікою проблема надання податкових пільг та їх подальшого обліку в системі бюджетних фінансів вирішена за рахунок використання показника «податкові витрати бюджету». Тобто, у розвинутих країнах об'єм наданих пільг за податками обліковується у складі видатків бюджету, так як фактично такі ресурси є формою державного фінансування програм та проектів недержавного сектору економіки. Відповідно платники податків, які отримали такі пільги зобов'язані звітуватися про використання отриманих за рахунок пільгового оподаткування ресурсів, так як держава повинна контролювати ефективність використання коштів платників податків [1, с. 35].

Таким чином інформація про надані пільги та шляхи їх використання є відкритою та доступною як для держави, так і для платників податків, що суттєво зменшує можливості застосування корупційних та тінювих схем. В Україні інформацією про напрями використання податкових пільг не володіє навіть держава, що дає можливість лобіювати інтереси корпоративних груп з приводу доцільності застосування до них пільгового оподаткування. А відтак і ефективність податкових пільг стає сумнівною.

Збалансоване поєднання податкового стимулювання інвестицій із загальною стратегією державного регулювання є необхідною умовою ефективності реалізації регуляторного потенціалу податкової системи. При цьому важливо, щоб механізм податкового стимулювання інвестиційної діяльності був збалансовано поєднаний із іншими механізмами державного регулювання у напрямку досягнення єдиної мети.

Література

1. Гордеева О. В. Принципы эффективного налогового регулирования / О. В. Гордеева // Финансы. – № 9. – 2010. – С. 33 – 36.

Лілія МИХАЙЛИШИН

Івано-Франківський Інститут менеджменту,

Андрій ШЕВЧЕНКО

Тернопільський Національний економічний університет

ДО ПРОБЛЕМ ФІСКАЛЬНОГО ВПЛИВУ НА ПРИБУТОК КОРПОРАЦІЙ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Глобалізація економічних процесів супроводжується закономірним виникненням і розвитком транснаціональних корпорацій (ТНК). Збільшення кількості великих корпорацій і промислово-фінансових груп часто забезпечує нарощування економічного розвитку країни та посилення її геополітичних позицій, про що свідчить досвід «нових індустріальних країн». Однак, економічна глобалізація, і діяльність ТНК зокрема, відзначається рядом негативних ефектів, а саме: відтік прибутку до країни-інвестора, висока залежність від економічних показників країн-інвесторів, занепад вітчизняного виробництва та ін. Зважаючи на це, на сучасному етапі розвитку, для України найбільш ефективним напрямом забезпечення економічного зростання є ефективне залучення іноземних інвестицій із паралельним розвитком вітчизняного виробництва. В таких умовах одним із найбільш дієвих засобів виступає фіскально-бюджетна політика, основним інструментом якої є податок на прибуток корпорацій.

В Україні податок на прибуток корпорацій ототожнюється з податком на прибуток підприємств, який в 2011 році в забезпечив 17,4% доходів бюджету, при чому 3,4% цих доходів надійшло від нерезидентів рис. 1. Аналогічні тенденції простежуються і перші 9 місяців 2012 року, де податок на прибуток підприємств в загальній структурі доходів бюджету становили відповідно 16% і 3,2%.

Дані офіційної фіскальної статистики демонструють поступове зниження частки податку на прибуток підприємств і іноземних підприємств зокрема. Так, в 2007 році ці показники становили: 20,5% - податок на прибуток підприємств і 4% - податок на прибуток іноземних підприємств та підприємств з іноземними інвестиціями.

Такі тенденції свідчать, в першу чергу, про певну переорієнтацію фіскально-бюджетного навантаження не на виробничу сферу, а на сферу особистих доходів.

